Vargha Balázs DLA
egyetemi tanár
Ferenczy Noémi-díjas grafikus tervezőművész

Motivációs levél

Több mint három évtizedes kötődéssel rendelkezem a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemhez hallgatóként, alkotóként, oktatóként, kutatóként és intézményi vezetőként. Az elmúlt közel húsz év során különböző vezetői szerepkörökben – tanszékvezetőként, intézetigazgatóként és rektorjelöltként – átfogó tapasztalatokat szereztem mind a hazai, mind a nemzetközi felsőoktatás intézményi rendszerei és működési modelljei kapcsán. E tapasztalatok megerősítettek abban a meggyőződésben, hogy az egyetemek hosszú távú fejlődésének alapja a szakmai autonómia, a felelős intézményirányítás és a közösség iránti elkötelezettség. Ezért érzem hivatásomnak, hogy tudásommal és tapasztalataimmal a MOME jövőjének alakításában kuratóriumi tagként is részt vállaljak.

Meggyőződésem, hogy a MOME olyan szellemi műhely, amelynek stratégiai küldetése a művészet, a design, a tudomány és a technológia találkozási pontján nem csupán követni, hanem alakítani is a nemzetközi diskurzusokat. Ebben meghatározó szerepe van az inter- és transzdiszciplináris szemléletnek, amely a technológiai és társadalmi innováció kérdéseit a design és a művészet alkotói, kutatói és kritikai eszközrendszerével közelíti meg. A MOME küldetése olyan alkotók, kutatók és vezetők képzése, akik képesek felelősen reagálni korunk kihívásaira, és aktívan formálják a jövő társadalmi és kulturális folyamatait.

A magyar felsőoktatás ismét döntő jelentőségű átalakulás előtt áll. Reális lehetőség nyílik arra, hogy helyreálljanak az egyetemi önkormányzatiság és az autonóm működés demokratikus keretei. Ehhez azonban elengedhetetlen az elmúlt évek tapasztalatainak őszinte értékelése, valamint azoknak a tanulságoknak a levonása, amelyek megalapozhatják egy igazságosabb, kiszámíthatóbb és hosszú távon fenntartható intézményi működés kialakítását.

A 2020-as fenntartóváltást egyetemi vezetőként és a Szenátus tagjaként a teljes folyamat során közvetlenül követhettem. Így egyaránt van tapasztalatom a modellváltás előtti és az azt követő működésről, ami lehetőséget ad a kétféle intézményi modell sajátosságainak összevetésére. Ezek a tapasztalatok különösen felértékelődnek a jelenlegi helyzetben, amikor ismét lehetőség nyílik egy korszerűbb, demokratikusabb és a nemzetközi akadémiai normákhoz közelebb álló fenntartói konstrukció kialakítására.

Az átállást követően fokozatosan világossá vált számomra, hogy a fenntartó szerepfelfogása egyre inkább az irányítás felé mozdult el a stratégiai partnerség helyett. A személyzeti döntésekbe, valamint az egyetemi vezetés és a Szenátus hatásköreibe történő beavatkozások azt mutatták, hogy a fenntartó több területen is túllépi az egyetemi autonómia hagyományos és jogi kereteit. Mindez nemcsak szervezeti feszültségeket eredményezett, hanem hosszabb távon az intézményi bizalom meggyengüléséhez is hozzájárult.

Különösen fontosnak tartom megemlíteni a 2023-as rektorválasztás folyamatát, amelyben közvetlenül érintett voltam. A Szenátus a pályázatom támogatásával engem választott rektorjelöltnek, a kuratórium azonban ezzel szemben más jelölt felterjesztése mellett dön-

tött. Ezt nem pusztán személyes ügynek tekintem, hanem olyan intézményi tapasztalatnak, amely világosan megmutatta számomra, milyen sérülékennyé vált az egyetemi autonómia a modellváltást követően. Mivel megítélésem szerint döntésével a fenntartó túllépte törvényes szerepét, ezért a Magyar Helsinki Bizottság támogatásával bírósági jogorvoslatot kezdeményeztem.

Ezt a körülményt azért tartom fontosnak megemlíteni, mert a kuratóriumi tagságra pályázóként közvetlen tapasztalattal rendelkezem arról, hogy a fenntartó és az egyetemi önkormányzati szervek közötti hatáskörök tisztázatlansága milyen súlyos intézményi konfliktusokhoz vezethet. A folyamat során mélyreható ismereteket szereztem az egyetemi autonómia jogi, intézményi és kulturális összefüggéseiről is, amelyek megerősítettek abban, hogy a fenntartó és az egyetem viszonyát világos, kölcsönösen tiszteletben tartott szabályokra kell építeni.

Kuratóriumi tagként elsődleges feladatomnak tekinteném, hogy ezek a tanulságok egy új, demokratikus fenntartói modell kialakításában hasznosuljanak. Meggyőződésem, hogy a fenntartó feladata nem az egyetem operatív irányítása, hanem autonóm működésének biztosítása, stratégiai támogatása és a közpénzek átlátható, felelős felhasználásának garantálása.

Az újonnan létrejövő kuratórium átmeneti mandátuma során mindenekelőtt a fenntartóváltás szakmailag megalapozott és zökkenőmentes lebonyolításához járulhat hozzá. Ennek kulcsa a jog- és hatáskörök egyértelmű rendezése, az egyetemi autonómia intézményi garanciáinak helyreállítása, valamint olyan fenntartói konstrukció kialakítása, amely egyszerre biztosítja a szakmai szabadságot, az átlátható gazdálkodást és az intézmény hosszú távú fejlődését. Fontosnak tartom azt is, hogy ez a konstrukció kiszámítható, stabil és a mindenkori egyetemi közösség számára átlátható működési kereteket teremtsen.

Kuratóriumi tagként három területre helyezném a hangsúlyt:

- **az autonómia intézményi garanciáinak megerősítésére**, különös tekintettel a Szenátus döntési kompetenciáira és az egyetemi önrendelkezésre;
- **a fenntartó stratégiai partneri szerepének kialakítására**, amely támogatja az egyetem nemzetközi versenyképességét, kutatási és innovációs törekvéseit;
- valamint **a bizalom újjáépítésére az egyetemi közösség és a fenntartó között**, mert a következő időszak csak kölcsönös együttműködésre és párbeszédre épülve lehet sikeres.

Korábbi vezetői tapasztalataim, valamint az autonómia melletti következetes kiállásom olyan intézményi rálátást biztosítanak számomra, amely segíthet egy demokratikusabb és fenntarthatóbb működési modell kialakításában. E tapasztalat nem csupán a problémák felismerését, hanem azok gyakorlati kezelésének szükségességét is megtanította számomra. A fentiekkel kapcsolatban megfogalmazott részletes elképzeléseimet a rektori pályázati anyagom tartalmazza, amelyet — kuratóriumi tagságom esetére — szabadon felhasználhatóvá teszek, ezzel is segítve a kuratórium stratégiai döntéseinek megalapozását.

A MOME közel százötven éves története során mindig akkor volt a legerősebb, amikor egyszerre tudott hű maradni szellemi örökségéhez és nyitott maradni a jövő kihívásaira. Meggyőződésem, hogy most ismét egy ilyen történelmi pillanat előtt állunk. Megtiszteltetésnek tekinteném, ha a következő időszakban kuratóriumi tagként is hozzájárulhatnék ahhoz, hogy az egyetem autonóm, nyitott, demokratikusan működő és nemzetközileg meghatározó intézményként folytassa fejlődését.